Punkt i protokollet PR 22/2026 rd

Plenum

Torsdag 12.3.2026 kl. 16.00—20.36

4. Debattinitiativ om de kreativa sektorernas ställning när användningen av artificiell intelligens ökar

Debattinitiativ DI 2/2026 rd

Debatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen är en aktuell debatt om de kreativa sektorernas ställning när användningen av artificiell intelligens ökar.

Den aktuella debatten inleds med ett anförande av debattinitiativets första undertecknare, ledamot Tuula Haatainen. Därefter ger jag ordet för repliker enligt eget övervägande. Ledamöterna kan anmäla sig för repliker i plenum genom att trycka på V-knappen. För debatten reserveras en timme.

Ledamot Haatainen, varsågod.

Debatt

17.01 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä generatiivisesta tekoälystä puhutaan valtavasti, sillä sen käyttö on kasvanut räjähdysmäisesti vain muutamassa vuodessa niin Suomessa kuin maailmallakin. Tekoälyn kasvu näkyy monella yhteiskunnan sektorilla. Tämä näkyy työpaikkojen vähenemisenä myös sellaisissa työtehtävissä, joita olemme tottuneet pitämään vaikeasti korvattavina uusilla teknologioilla. Samalla työ muuttaa luonnettaan ja tarvitaan uudenlaisia valmiuksia ja tekijöitä.

Luovat alat ovat erityisessä murroksessa tekoälyn käytön lisääntyessä. Tästä huolensa ovat esittäneet lukuisat luovien alojen, kuten kirjallisuuden, musiikin ja kuvataiteen, toimijat. Sivistysvaliokuntana päätimmekin ehdottaa, että eduskunta käy tämän ajankohtaiskeskustelun tekoälyn vaikutuksista luovien alojen tulevaisuudelle, ja kiitän valiokuntaa aktiivisuudesta.

Olen itse huolissani siitä, miten tekoäly vaikuttaa luovan alan tekijöiden tulonmuodostukseen. Jo nyt monien luovan alan ammattilaisten tulot ovat liian pieniä ja ansainta epävarmaa, ja tekoäly mutkistaa tulojen muodostumista entisestään. Tekoäly ei tuota mitään sinällään itsenäisesti, vaan sen kaikki tuotokset perustuvat olemassa olevan materiaalin hyödyntämiseen ja muuntelemiseen. Kuitenkaan korvaukset käytöstä eivät päädy luovan alan sisältöä todellisuudessa tehneille vaan tekoälyjäteille. Tämä johtaa valtavaan epäsuhtaan, jossa voitot käytetyistä töistä kerää vain hyödyntäjä, ei oikea tekijä.

Arvoisa puhemies! Tekoälyn vaikutus näkyy jo monin eri tavoin luovilla aloilla niin visuaalisessa taiteessa, kirjallisuudessa, av-tuotannossa kuin musiikin teossakin. Kirjallisuuden alalla tekoäly-yhtiöt ovat käyttäneet tekijänoikeuden alaisia teoksia tekoälyn kouluttamiseen ilman tekijän suostumusta. Esimerkiksi AI-teknologiayritys Anthropic sopi syksyllä 2025 maksavansa 1,5 miljardia dollaria sopimuskorvauksia 500 000 kirjallisen teoksen

oikeudenhaltijoille. Anthropicin tämänhetkinen markkina-arvo on 350 miljardia euroa. Tämä on vain yhden tekoäly-yhtiön tapaus, ja se kertoo siitä, minkä mittaluokan tulonmenetyksestä kirjallisuudentekijöille on kyse.

Musiikintekijöiden tuloista lähivuosina on vaarassa jopa 25—30 prosenttia eurooppalaisen analyysin mukaan, kun heidän musiikkinsa korvautuu tekoälyn tuottamalla sisällöllä. Sisältöä tuotetaan tekoälypalveluissa pohjautuen alkuperäisiin tekijänoikeudella suojattuihin ihmisen luomiin teoksiin. Niitäkin käytetään ilman lupaa, ilman korvauksia ja tunnustusta alkuperäisille tekijöille. Suomessakin oikeudetta tuotettu tekoälymusiikki on vienyt satoja taustamusiikkiasiakkaita lisensiointia toteuttavalta GT Musiikkiluvilta. Menetys on noin miljoona euroa vuodessa.

Visuaalisen taiteen alueella tekoäly on jo pidempään rapauttanut tervettä markkinaa. Kuvittajat ry:n jäsenistä 73 prosenttia kertoo huolestaan tilausten vähenemisestä tekoälyn käytön myötä. Britannian kuvittajajärjestön mukaan 32 prosenttia kuvittajista kertoo jo menettäneensä toimeksiantoja tekoälyn vuoksi esimerkiksi markkinointikuvitusten osalta. Järjestön mukaan menetys on yli 10 000 euroa per kuvittaja.

Arvoisa puhemies! Nämä esimerkit kertovat konkreettisesti siitä, miten oikeat tekijät jäävät pimentoon, kun pieni joukko tekoäly-yhtiöitä kerää voitot ammattilaisten työtä hyväksikäyttämällä. Tähän kehitykseen on vielä mahdollista puuttua ja rajoittaa tekoäly-yhtiöiden haitallisia toimintatapoja. On luotava helpot menettelytavat sille, että oikeudenomistajat voivat kieltää teostensa käytön. On myös varmistettava, että yhteisiä pelisääntöjä noudattavat kaikki palvelut, joita Euroopassa tarjotaan, vaikka niiden tekoälymallit koulutettaisiinkin muualla. Lisäksi on luotava velvoite avoimuudesta, jotta teosten tekijät tietävät teostensa käytöstä ja pystyvät valvomaan oikeuksiaan.

Koska tekoälytoimijat ovat pitkälti kansainvälisiä ja suuria toimijoita, on tekoälyyn liittyvät epäkohdat ja rakenteelliset ongelmat ratkaistava ensisijaisesti EU-tasolla. EU-parlamentti hyväksyi tämän viikon tiistaina tärkeät tekijänoikeussuositukset tekoälylle, ja nyt onkin varmistettava, että niihin ei tule porsaanreikiä, joilla alustat pystyisivät luikertelemaan pois vastuusta. Suomen onkin toimittava EU:n suuntaan aktiivisesti ja puolustettava luovaa työtä ja tekijänoikeuksia, jotta sääntely ja toimintamallit rakentuvat ammattilaisten kannalta oikeudenmukaisiksi.

Keinoja siis löytyy. Nyt tarvitaan vain tahtoa laittaa ne käytäntöön, jotta meidän rikas ja rakas kulttuurimme ei köyhdy ja luovan alan ammattilaiset saavat ansaitsemansa arvostuksen ja ansainnan työstään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Haatainen. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

17.07 **Maaret Castrén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taide ja kulttuuri ovat keskeisimpiä ihmisten hyvinvointia lisääviä tekijöitä ja luova ala yhteiskuntamme tärkeimpiä voimavaroja. Ala on kokenut kovia koronavuosina, eivätkä haasteet loppuneet siihen. Tekoälyn esiinmarssi on muuttanut tilannetta. Se käyttää ilman tekijänoikeuksien haltijan lupaa materiaaleja sisältönsä tuottamisessa, ja koska tekijänoikeustulot muodostavat tärkeän perustan luovan alan työntekijöiden tulopohjasta, lovi totta kai näkyy tekijän tuloissa. Kulttuuripoliittinen selonteko tunnistaa tämän selkeästi. Jokaisen työntekijän tulee saada työstään asiallinen korvaus alasta riippumatta, ja politiikan tehtävänä on luoda edel-

lytykset sille, että luova talous on kestävää. EU-parlamenttikin on kannanotossaan vaatinut oikeudenmukaisia korvauksia ja täyttä läpinäkyvyyttä tekoälyn koulutukseen käytetystä materiaalista.

Tekoäly on hyvä renki mutta huono isäntä. Parhaimmassa mahdollisessa tilanteessa tekijänoikeuksien turvaaminen ja tekoälyteknologioiden kehittäminen tukevat toisiaan, mutta juuri nyt luova ala [Puhemies koputtaa] tarvitsee apuamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.08 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse en ole ylisääntelyn ystävä. Suomessa monia asioita on säännelty liian tiukasti siten, että uusia innovaatioita on jäänyt syntymättä. Tekoälyn suhteen on kuitenkin niin, että erityisesti luovien alojen ja luovan työn tulevaisuuden kannalta tekoäly tulee säännellä viisaasti ja tarpeeksi tiukasti, ettei se tapa kokonaan luovuuttamme ja luovia alojamme. Tekijänoikeusnäkökulmien tulee korostua tässä sääntelyssä. Lainsäädännöllä tulee pystyä varmistamaan, ettei tekoäly pysty varastamaan käyttöönsä ihmisen tekemää luovaa työtä ilman, että tekijä saa siitä korvauksen.

Puhemies! Asia ei missään nimessä ole helppo toteuttaa, mutta mikäli haluamme nauttia ihmisten tekemästä upeasta suomalaisesta luovasta työstä jatkossakin, tulee tekoälyn sääntelyyn saada ehdottomasti ratkaisu aikaiseksi yhdessä ja mahdollisimman pian.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

17.09 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Generatiivinen tekoäly voi olla suuri mahdollisuus, mutta ilman selkeitä sääntöjä siitä voi tulla massiivinen tulonsiirto luovan alan tekijöiltä näille globaaleille teknologiayhtiöille.

Tällä hetkellä tekoälymallit rakentuvat pitkälti tekijöiden musiikin, kuvien, tekstien ja muun luovan työn varaan. Silti näitä teoksia käytetään usein ihan ilman lupaa ja ilman korvausta. Samaan aikaan tekoälyllä tuotetun sisällön markkina kasvaa nopeasti, kun taas luovan alan tekijöiden tulot uhkaavat pienentyä merkittävästi. Vaikutukset näkyvät: kuvittajat menettävät toimeksiantoja, ja musiikkialalla arvioidaan, että tekoälysisältö voi viedä merkittävän osan suoratoiston tuloista.

Arvoisa puhemies! Luova ala ei vastusta teknologiaa, mutta reilut pelisäännöt tarvitaan. Teosten käyttöön tekoälyn kouluttamisessa on oltava lupa, siitä on maksettava korvaus, ja käytettyjen aineistojen on oltava läpinäkyviä. Ilman näitä sääntöjä luovan työn arvo valuu Suomesta ja Euroopasta kansainvälisille teknologiayhtiöille. Siksi hallituksen on nyt varmistettava, että tekijänoikeuksia puolustetaan tekoälyn aikakaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.11 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tekoäly on tosiaan tullut, ja se on myös mullistanut meidän maailman, ja se tulee mullistamaan myös meidän työelämän. Voisi sanoa oikeastaan, että meidän pitää sen tekoälyn kanssa vain pystyä elämään.

Tämä sääntely on semmoinen asia, mitä aika paljon käydään esimerkiksi tulevaisuusvaliokunnassa läpi, ja se ei ole ihan yksinkertainen asia. Se vaatii melkoista tasapainottelua, millä tavalla me säännellään riittävästi mutta toisaalta ei säännellä itseämme hengiltä.

Parhaimmillaanhan tekoäly voi toimia niin sanotusti tukiälynä eli auttaa meitä ihmisiä innovoinnissa, mutta sitten taas se, että tekoäly varastaa esimerkiksi luovan työn tekijöiltä, tuntuu todella surkealle, ja siihen pitäisi pystyä puuttumaan.

Keskusta on ensimmäinen suomalaisista puolueista, joka on tehnyt tekoälylinjauksen. Minä suosittelen teitä kaikkia tutustumaan siihen. Siellä on hyvin paljon tähänkin liittyvää hyvää materiaalia. Kannattaa lukaista se.

Tosiasia on se, että tekoäly on vähän tämmöinen varas, niin että haluaisin kyllä sitten tietää, millä tavalla ministeri ajattelee, että me voidaan Suomessa tähän vaikuttaa. Minkälaista lainsäädäntöä on mahdollisesti tulossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.12 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain tekijänoikeudesta, kyse on siitä, arvostammeko me luovaa työtä oikeana työnä. Meille vastaus on selvä: arvostamme. Siksi haluamme pelisäännöt, jotka suojaavat tekijää, vahvistavat reiluja markkinoita ja varmistavat, että suomalainen kulttuuri syntyy jatkossakin ihmisistä, ei pelkästä tekoälyn generoimasta keskiarvosta.

Tekoälyllä tuotetun musiikin ja ave-sisällön markkinan arvioidaan kaksinkertaistuvan tulevina vuosina. Samalla luovan alan tekijöiden tulot voivat kuitenkin laskea neljänneksellä, ja esimerkiksi kuvittajista 32 prosenttia on jo menettänyt toimeksiantoja AI-generoinnin vuoksi. Ilman toimivaa oikeuksiensuojaa, läpinäkyvyyttä, käyttölupia ja korvauksia heikkenevät sekä tekijöiden toimeentulo että kannusteet luoda uutta kulttuuria, sisältöjä ja innovaatioita, ja niitä me Suomessa tarvitsemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

17.13 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälyjätit ovat rosvonneet kulttuuri- ja taidealan tekijöiden työt myllyihinsä. Luovan alan tuottamaa arvoa siirtyy yhä enemmän yhdysvaltalaisille teknologiayhtiöille, jotka maksavat Eurooppaan käytännössä hiluja veroina. Teknologiajätit ovat päässeet jo niskan päälle. Tarvitaan siis kattavampaa sääntelyä, jotta voidaan suojata esimerkiksi esiintyvien taiteilijoiden ääntä, jopa kasvoja tekijänoikeuslainsäädännöllä. Deepfake-tekoälyväärennösten estäminen on tällä hetkellä kilpajuoksua tekniikan ja sääntelyn välillä. Euroopan parlamentti on tuoreessa kannanotossaan korostanut tekijöille maksettavaa korvausta generatiivisen tekoälyn markkinoilla, mutta teknologinen murros vaatii lisäksi sosiaaliturvan uudistamista. Vasemmistoliitto esittää kattavan perustulon asteittaista käyttöönottoa työn murrokseen vastaamiseksi, ja digitalouden tuottama arvo tulisi ohjata oikeudenmukaisemmin yhteiskunnan käyttöön. Siksi kannatamme [Puhemies koputtaa] EU:n laajuisen digiveron käyttöönottoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

17.14 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Konst och kultur är otroligt viktigt för vår mentala hälsa och för att vi ska orka med vardagen. Därför är det viktigt att vi har olika typer av konst och kultur och att vi kan ta del av dem. Artificiell intelligens kan vara en möjlighet, men precis som det nu har kommit fram här kan det också vara ett väldigt stort hot för dem som jobbar inom de här sektorerna.

Jag tycker att det är väldigt bra att man nu har hittat gemensamma spelregler i EU. Finland är en för liten marknad för det här. Det måste vara gemensamma regler i EU för att vi ska kunna gå vidare med den här saken. Det är väldigt fint att vi för den här diskussionen här.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripoliittisessa selonteossa on mainittu ja tiedostettu just tekoälyn vaikutukset kulttuuriin, luovaan taiteeseen, luovaan talouteen, ja on todella hienoa, että tästä nyt keskustellaan. Tekoäly voi myös yksipuolistaa kulttuuria, ja se ei minusta ole oikein hyvä asia. Tarvitaan laajaa ja monipuolista kulttuurielämää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.15 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tekoälyn tuoma muutos on mahdollisesti ihmiskunnan historiassa yksi suurimmista muutoksista. Esimerkiksi kirjanpainotaito poisti käsin tehdyltä kopioimiselta tarpeen, asiat voitiin tehdä nopeammin ja tehokkaammin kirjoja painamalla. Tässä muutoksessa häviäjiä saattaa olla paljon: kielenkääntäjät, luova ala, kulttuuri, graafinen suunnittelu ja niin poispäin. Mutta, niin kuin kaikissa muutoksissa, tässä on se toinen puoli ja ne lukuisat mahdollisuudet, joista emme välttämättä vielä edes tiedä mitään tai osaa niitä edes ajatella. Täällä ja aloitteessa on nostettu tekijänoikeudet ja taloudelliset intressit aivan oikein esille, mutta nyt haluaisin ministerin näkemyksen niistä mahdollisista positiivisista puolista. Jos tämä asia onnistutaan viemään myös kulttuurin ja luovan alan puolelta hienosti eteenpäin, niin mitä uusia mahdollisuuksia sieltä voisi nousta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.16 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! O tempora, o mores! Mihin tämä ihmiskunta on menossa? Tilaamme keinoruokaa pikaruuan nimikkeellä, halpaa muovista temuvaatetta ja tarpeetonta tavaraa, ja nyt haluamme tehokkaasti ja nopeasti tuotettua taidetta ja kulttuuria. Ihminen ei elä vain leivästä. Meidän ajatuksiamme ja maailmankuvamme muokkaavat ja ruokkivat rakennettu ympäristö, taide, kirjallisuus, musiikki ja kaikki muukin luovan alan tuotanto.

Tekoäly muuttaa luovien alojen toimintaympäristöä nopeammin kuin mikään teknologinen murros aikaisemmin. Tällä hetkellä nämä tekoälymallit hyödyntävät suojattuja teoksia ilman lupaa, ilman korvausta, ja seuraukset näkyvät jo. Kyse ei ole vain näiden tekijöiden menetetyistä tuloista, kyse on myös kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja nimenomaan pienten kielialueiden selviytymisestä. Nämä massatuotetut teokset uhkaavat meidän yksittäisten tekijöiden taidetta. Me tarvitaan lisää läpinäkyvyyttä siinä, [Puhemies koputtaa] miten näitä aineistoja on hyödynnetty, ja meidän tehtävämme täällä on suojella suomalaista kulttuuria.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.18 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi keskeinen ongelma tekoälyn käytössä on juuri tuo läpinäkyvyyden puute. Moni tekijä ei yksinkertaisesti tiedä, onko hänen teoksiaan käytetty tekoälymallien koulutuksessa vai ei. Euroopan parlamentissa on korostettu, että tekoälykehittäjän tulisi ilmoittaa selkeästi, mitä aineistoja mallien koulutuksessa on käytetty, ja pitää kirjaa myös siitä, miten aineistoja on kerätty. Ilman läpinäkyvyyttä tekijänoikeuksia on käytännössä mahdotonta valvoa. Samalla myös kuluttajien luottamus kärsii, jos ei ole selvää, mikä sisältö on ihmisen ja mikä tekoälyn tuottamaa. Tämän vuoksi on esitetty, että tekoälyllä tuotettu sisältö pitäisi merkitä selkeästi. Kysynkin, kun ministeri on paikalla, aikooko hallitus edistää sääntelyä, joka velvoittaa merkitsemään tekoälyn tuottaman sisällön selkeästi ja lisäämään avoimuutta tekoälymallien koulutusaineistoista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.19 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienelle kielialueelle kulttuuri ei ole luksustuote. Kulttuurin avulla voimme asemoida itsemme osaksi ympäröivää maailmaa. Se on katkelma radiossa soivaa lyriikkaa tai lause kirjassa, joka osuu juuri suomeksi tai ruotsiksi sellaiseen kohtaan, johon mikään käännös ei yllä.

Siksi tekoälystä puhuttaessa emme puhu vain teknologiasta. Puhumme siitä, säilyykö meidän oma äänemme. Puhumme siitä, hukkuuko pieni kieli suurten kielialueiden massaan ja tekoälyn luomiin keskiarvoihin. Puhumme siitä, onko suomalaisella näyttelijällä, muusikolla tai kirjailijalla oikeutta omiin kasvoihinsa, omaan ääneensä ja omaan työhönsä.

Vihreät ajattelevat, että teknologian pitää palvella ihmistä, ei päinvastoin. Siksi tarvitsemme selkeät merkinnät tekoälysisällölle, oikeudenmukaiset korvaukset teosten käytöstä ja suojan digitaalisia jäljitelmiä vastaan. Meidän tehtävämme on pitää huolta siitä, että tässä maassa kuuluu jatkossakin aito, elävä ja monimuotoinen ihmisen ääni, ja siksi tekoälyn sääntelyn tulee olla kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

17.20 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälyä ei voi enää pysäyttää, ja täten sitä on säänneltävä. Mutta sen lisäksi meidän on mietittävä, mikä on tekoälyn järkevää ja perusteltua käyttöä. Omasta mielestäni sellaista olisi esimerkiksi mekaanisten ja toisteisten työtehtävien korvaaminen, byrokratian helpottaminen ja tiettyjen prosessien nopeuttaminen. Mutta missään nimessä ei tule tekoälyllä korvata sitä, johon vain ihminen pystyy: uuden luominen, uuden ajattelu ja inhimillisen yhteyden kokemus taiteen ja kulttuurin kautta.

Taiteen tekijöillä tulee olla oikeus omiin teoksiinsa, ja sen mukana meidän tulee ottaa selkeä kanta siihen, että taiteilijat ansaitsevat asianmukaisen toimeentulon ja siten myös lainsäädännön sitä turvaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.21 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tekoäly on jo monella tapaa osa arkeamme. Se auttaa meitä kirjoittamaan, kääntämään, etsimään tietoa, suunnittelemaan ja jäsentämään monimutkaisia kokonaisuuksia. Se sujuvoittaa työnkulkuja ja madaltaa kynnystä kokeilla uutta. Erityisesti luovilla aloilla tekoäly voi parhaimmillaan toimia työkaluna ja välineenä, joka vapauttaa aikaa varsinaiselle luovalle prosessille ja antaa tekijälle uusia mahdollisuuksia tehdä työnsä näkyväksi myös kansainvälisesti.

Mutta samalla on tunnistettava, että juuri luovilla aloilla tekoälyn väärinkäytöllä voi olla vakavia vaikutuksia. Luovan työn tekijöitä huolettavat teosten luvaton käyttö tekoälymallien koulutuksessa, kopioinnin helppous ja ansaintamallien murros. Kun koulutusaineistot eivät ole läpinäkyviä, riskinä on paitsi tekijänoikeuksien loukkaaminen myös se, että kulttuuri yksipuolistuu ja tekijät menettävät oikeudenmukaisen korvauksen työstään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.22 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelualoite luovien alojen asemasta tekoälyn aikakaudella on tärkeä ja ajankohtainen. Tekoäly muuttaa työelämää nopeasti, ja luovat alat, kuten musiikki, kuvataide, kirjallisuus ja media, ovat muutoksen etulinjassa. Suomalaisen taiteilijan, muusikon, kirjailijan ja luovan työn tekijän työ ei saa muuttua ilmaiseksi raaka-aineeksi kansainvälisille teknologiayhtiöille. Jos tekoälyä koulutetaan suomalaisten teoksilla, tekijöillä täytyy olla oikeus korvaukseen ja mahdollisuus päättää oman työnsä käytöstä.

Toinen tärkeä näkökulma on suomalaisen kulttuurin ja kielen asema. Tekoälyjärjestelmät kehittyvät pääosin suurten kielten ja globaalien markkinoiden ehdoilla. Siksi Suomen on huolehdittava siitä, että suomen kieli, suomalainen kulttuuri ja kotimainen luova työ eivät jää algoritmien marginaaliin. Suomi tarvitsee vahvan luovan alan myös tulevaisuudessa. Siksi meidän on varmistettava, että tekoälyn aikakaudella suomalaisen tekijän työ, oikeudet ja kulttuuri pidetään arvossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

17.23 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälyn kehitys on ollut kiivasta, ja riskit näyttäytyvät vielä suuremmilta kuin mitä aiemmin on ajateltu. Olemme nähneet sosiaalisen median vaikutuksista ja sieltä nähneet, ettei teknologinen kehitys ole aina pelkkää hyvää, vaan myös rajojen asettamista ja sääntelyä yksinkertaisesti tarvitaan.

Luovien alojen kannalta tärkeintä on, että todellisten tekijöiden kuten kirjailijoiden, esittävien taiteilijoiden ja muiden oikeudet pystytään turvaamaan ja suojaamaan. Näin ollen tarvitaankin tavallaan kolmen L:n läpiviemistä. Ne ovat läpinäkyvyys, lisensointi ja laskutus. Läpinäkyvyyttä siihen, millä nämä tekoälymallit koulutetaan. Lisensointia siihen, että tekoälyllä on luvat työntekijöiltä ja yhdessä sovitut ehdot materiaalin käyttöön ja että lasku lähtee siitä ja tulot käytöstä päätyvät sitten oikeille tekijöille. Vain näin me voimme varmistaa sen, että tekoäly ei syö luovan alan tulevaisuutta [Puhemies koputtaa] ja teoksista voidaan löytää edelleen samaistumispintaa ja koskettavuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

17.25 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoäly voi olla mahdollisuus vain, jos sen käyttö perustuu reiluihin sopimuksiin, läpinäkyvyyteen ja asianmukaisiin korvauksiin luovalla alalla. Näinhän ei nyt ole, eikä tämä ole mahdollista, mikäli omistajuus on jossain ihan muualla kuin Euroopassa, kuten tällä hetkellä pääasiassa on. Silloin ei ole mahdollista vaikuttaa regulaatioon riittävästi. Olisikin tärkeää, että hallitus tekee töitä sen eteen, että myös Suomessa huomioidaan digitaalisen itsenäisyyden tarve — tästä onkin kansalaisaloite tekeillä ja toivottavasti pian eduskunnan käsittelyssä. Samalla tämä tuo meille liiketoimintamahdollisuuksia myös luoville aloille, jotka ovat tärkeitä viennin kannalta.

Tekoäly on yksi suurimpia murroksia työelämässä, ei tietenkään ensimmäinen, mutta se vaikuttaa todennäköisesti eri tavalla kuin jotkut aiemmat murrokset. Asiantuntijatyö erityisesti tulee muuttumaan, sen sijaan ihmisten välinen vuorovaikutus todennäköisesti vähemmän. On äärimmäisen tärkeää, että toimimme tässä etulinjassa ja myöskin tuemme yrityksiä, jotka toimivat tekoälymarkkinoilla Euroopassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.26 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälyyn liittyy vahvasti kysymys siitä, minkälaista maailmaa me luomme. Jos me valitaan tällainen turbokapitalistinen ajattelu, niin silloin lopputulos on se, että suurimmat ja vahvimmat voittavat ja työn jälki voi olla jokseenkin dystooppinen. Me tarvitaan siis jämäkkää sääntelyä, joka tukee tekijänoikeuksia, joka tukee läpinäkyvyyttä ja sitä kautta näitä luovan työn tekijöitä. Kysymys on siitä, että tekoäly on ensisijaisesti työkalu, joka voi hyödyttää meitä monella eri tavalla. Sen käsissä pitäminen tulee olemaan se keskeinen kysymys, koska muuten lopputulema voi sitten olla, että esimerkiksi kulttuurista tulee tekoälyn työkalu, ja silloin ollaan menossa väärään suuntaan. Ministeri voi vastata siihen, minkälaisia tapoja meidän pitää etsiä, että me pystytään tulevaisuudessa tämä tekoäly hyödyntämään mahdollisimman laajasti yhteiskunnan ja sen toimijoiden hyödyksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

17.28 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En keksi elämässä sektoria, jota tekoäly ei muuttaisi, kulttuuriakin. Tekoäly voi kuitenkin olla vain tekoluovuutta, sillä pohja on ihmisen luovissa töissä, joista tekoäly on oppinut. Teknologian kehitys Mozartista minuun ei juuri muuttunut muuten kuin että sulkakynä ja muste nuottipaperilla vaihtuiat lyijykynäksi, mutta minusta lapseeni jo kovasti niin, että sävellajin transponointi, joka vei minulta koko illan, vie nykyään muutaman sekunnin näillä härpäkkeillä.

Luovan työn tekijät hyödyntävät digitalisaatiota ja tekoälyäkin. He saavat myös kerralla globaalit markkinat, ja oma työ voi tehostua. Suomessa vaikkapa peliala on ollut hyötyjän puolella. Mutta — sitten tulee tämä iso mutta — musiikin ja av-sisällön tuottavat markkinat ovat kasvamassa kolmesta 64 miljardiin vain parissa vuodessa, ja silti alan ammattilaisten tulojen arvioidaan leikkautuvan jopa neljänneksellä. On vihastuttavaa, tylsää ja ärsyttävää, että hissimusiikkiakin tuotetaan jo tekoälyllä ja tekijänoikeuksia tallotaan. Lainsäätäjinä meidän tulee varmistaa, että tekoälytoimijat velvoitetaan hankkimaan luovan sisäl-

lön luvat ja maksamaan lisensiointimarkkinoiden kautta luovan työn tekijöille heille kuuluva palkka.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.29 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä keskustelu, jota nyt tässä käydään, ja kiitos keskustelualoitteen laatijoille. Ollaan ison äärellä. Luovien alojen suuri merkitys tässä maassa taloudelle ja työllisyydelle ei välttämättä aina tule esiin, mutta tämän keskustelun yhteydessä se varmasti saa myös huomioarvoa. Ala työllistää yli 100 000 suomalaista päätyökseen ja on lähes kolme prosenttia maamme bkt:stä, eli kyllä erittäin merkittävästä alasta on kyse.

Tämä tekoälyn vaikutus ja tekoälyn vyöryminen näkyy jo tällä alalla, ja kyllä monet, esimerkiksi musiikintekijät, tämän kanssa jo tuskastelevatkin. Tekoäly ei kuitenkaan koskaan voi korvata sitä ihmisen tekemää työtä. Se voidaan aputyökaluksi valjastaa, mutta se tarvitsee sääntelyä, se on aivan selvä asia, niin että artistien tai taiteen tekijöiden oikeudet turvataan. Nyt kun ministeri on paikalla, kysyisin nopeasti: onko valmisteilla olevassa AVMS-direktiivissä kenties joitain heijastevaikutuksia tai epäsuoria vaikutuksia tähän? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.30 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on täällä erittäin ajankohtainen aihe käsittelyssä, ja kiitän keskustelualoitteen tekijöitä, että tätä saatetaan tänne eduskunnan keskusteluun.

Ensinnäkin on tietenkin kysymys siitä, kelle kuuluu kulttuurialalla ja taiteessa ja muilla luovilla aloilla ammattilaisten työ ja kuinka heille varmistetaan tämmöisessä tilanteessa se kohtuullinen korvaus siitä luovasta työstä, mitä he ovat tehneet. Tässä tilanteessa usein unohtuu sekin — eikä se tässäkään keskustelussa hirveästi ole tullut esiin — kuinka heikossa asemassa yksittäiset taiteilijat tai muut luovan alan ihmiset ovat tällaisessa tilanteessa, kun sitä heidän tekemäänsä luovaa työtä on siirtynyt tuonne tekoälyn piiriin ja sitä jaetaan sitten ilman sääntöjä. Tämä näkökulma tässä pitää tuoda esiin. Sen vuoksi tarvitaan ylikansallista sääntelyä, avoimuutta ja sitten ehtoja, miten tämmöisiä sisältöjä käytetään. Sääntely on tässä tärkeätä, ja kysynkin ministeriltä: mitkä ovat ne ensimmäiset keinot, millä tätä tehdään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.32 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan edustaja Haataiselle tämän tärkeän keskustelualoitteen laatimisesta.

Tekoälyn käyttö tosiaan yleistyy valtavaa vauhtia, ja on syytä todellakin korostaa tekijänoikeuksien roolia luovan talouden perustana. Kuten on tuotu esille, tekoäly voi olla mahdollisuus, mutta se myös uhkaa luovien alojen ansaintaa. Arvioidut tulonmenetykset luovien alojen toimijoille voivat olla jopa 22 miljardia, ja se on kyllä aivan valtava summa. Kun kysytään toimijoilta itseltään, niin he ovat sitä mieltä, että tekoälyä kehittävien yritysten tulisi olla läpinäkyvämpiä siinä, mitä aineistoja ne ovat käyttäneet tekoälyn kouluttamisessa, ja päättäjien on asetettava selkeät säännöt tekijänoikeuksien suojaamien sisältö-

jen käytölle tässä tekoälyn kehittämisessä. Myös tekijänoikeuksien suojaamaa sisältöä hyödyntävien tahojen tulee maksaa korvaus tekijänoikeuden haltijoille. Mitä ministeri ajattelee tästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.33 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälymurros on käynnissä myös media-alalla. Se ei ole tulevaisuuden ilmiö vaan meneillään oleva muutos, joka vaikuttaa samanaikaisesti journalismin tuotantoon, jakeluun, ansaintalogiikkaan, yleisösuhteeseen ja journalistiseen työhön. Osa vaikutuksista parantaa työn tehokkuutta ja saavutettavuutta, osa puolestaan uhkaa journalismin perusarvoja: riippumattomuutta, luotettavuutta ja juuri näitä tekijänoikeuksia.

Luovat alat muodostavat 6,9 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta. Kyse ei ole siis mistään marginaalisesta talouden osa-alasta. Kasvupotentiaalia on meillä Suomessakin, ja luovan talouden kasvustrategia tähtää osuuden kaksinkertaistamiseen vuoteen 2030 mennessä. Tekoäly on erittäin haastava sääntelyalue sen nopean kehityksen vuoksi, ja tämä korostaa erityisesti sitä, että nämä luovien alojen omat näkemykset tulee ottaa tiiviisti mukaan sääntelyn valmisteluun. Tämä on viesti myös sinne opetusministeriöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

17.34 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luova työ on Euroopassa ja Suomessa kasvava ala, mutta sen tulevaisuus on nyt todellakin suuressa murroksessa tämän generatiivisen tekoälyn myötä. Euroopan parlamenttikin on juuri vaatinut selkeitä toimia tekijänoikeuksien turvaamiseksi tekoälyn aikakaudella. Korostan erityisesti juuri läpinäkyvyyttä ja oikeudenmukaista korvausta. Jos tekoälymallit on koulutettu tekijöiden teoksilla, tekijöillä on oikeus tietää se ja heillä on oikeus saada siitä korvaus. Tätä ei voi liikaa korostaa, se usein kumminkin tuntuu unohtuvan.

Luova ala työllistää Euroopassa miljoonia ihmisiä ja tuottaa merkittävää taloudellista lisäarvoa. Jos tekoäly voi käyttää suojattuja teoksia ilman lupaa ja korvausta, niin tämä koko luovan työn ansaintamalli murenee. Siksi tarvitsemme nämä toimivat lisensointimarkkinat ja selkeät pelisäännöt. Teknologiaa ei kuitenkaan pidä pysäyttää, mutta reiluilla ehdoilla sen tulee toimia. Jos haluamme, että suomalainen musiikki, kirjallisuus, audiovisuaalinen ala ja muut luovat alat menestyvät myös tulevaisuudessa, niin meidän pitää varmistaa tämä yksi tärkeä periaate, että luova työ kuuluu tekijälleen myös tekoälyn aikakaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.35 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luovan alan tekijät ovat nyt jo hankalassa asemassa, kun digitaaliset alustat ovat muuttaneet ansaintalogiikkaa ja heidän tulonsa ovat romahtaneet. Kun tiedämme, että nimenomaan tekijänoikeus on luovan talouden perusta, niin on huolehdittava, että tekijänoikeuksista saadaan oikeudenmukainen korvaus eikä se nyt tekoälyn myötä katoa. Luovan alan tekijöiden ja kuluttajien on molempien voitava tietää, mikä on tekoälyn tuottamaa ja kenen teoksia on käytetty tekoälymallien kouluttamisessa. Selkeät merkinnät ja läpinäkyvyys vahvistaisivat myös kuluttajien oikeuksia. Myös luovien alojen tekijöiden neuvotteluasemaa on vahvis-

tettava, sillä yksittäinen taiteilija tai luovan alan freelancer ei pärjää yksin globaaleille teknologiayhtiöille. Yleinen tekijänoikeuksien suojan vahvistaminen, nykyistä kattavammat tekijänoikeuskorvaukset ja esimerkiksi tekijänoikeusjärjestöjen asiavaltuus auttaisivat luovan alan tekijöitä puuttumaan epäkohtiin kollektiivisesti. Toivon, että näitä voimme viedä yhdessä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.37 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa luovien alojen tekoälystä puhutaan usein vain teknologiasta ja innovaatioista, mutta yhtä tärkeä kysymys on kulttuuri ja kieli. Suomi on pieni kielialue. Jos digitaalinen ympäristö täyttyy massatuotetusta tekoälysisällöstä, joka on usein englanninkielistä tai kansainvälisesti tuotettua, vaarana on, että suomalainen kulttuuri ja suomenkielinen sisältö jäävät entistä pienempään asemaan. Samalla kilpailu näkyvyydestä kiristyy. Tekoäly pystyy tuottamaan valtavia määriä sisältöä lähes ilman kustannuksia. Tällaisessa ympäristössä yksittäisen kirjailijan, muusikon tai kuvittajan on entistä vaikeampi tulla esiin. Tämä ei ole vain taloudellinen kysymys, se on myös kysymys kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja siitä, millainen kulttuuriympäristö Suomessa tulevaisuudessa on. Kysymyksenä on, miten voidaan turvata suomalaisen kulttuurin ja pienten kielialueiden sisällöntuotannon asema tekoälyn aikakaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

17.38 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut monessa puheenvuorossa esiin se tosiasia, että luovan työn tekijöiden ja yritysten neuvotteluasema on hyvin heikko suhteessa näihin teknologiayrityksiin, jotka aika yleisesti ovat amerikkalaisia teknologiayrityksiä. Kysehän tässä on myös siitä, miten suomalaisen kulttuurin tekijät, eurooppalaisen kulttuurin tekijät pärjäävät tässä, mihin rahavirrat menevät, tulevatko ne tekijöiden kukkaroon vai menevätkö ne sinne amerikkalaisten yhtiöiden lihottamiseen. Nyt tämä neuvotteluaseman vahvistaminen on se todella tärkeä asia, eli meidän pitää kyetä luomaan sellainen sääntely ja menetelmät, joilla luovan alan työntekijät pystyvät tässä kisassa pärjäämään.

Nythän näitä ratkaisuja tehdään oikeussaleissa. Esimerkiksi Saksasta saatiin periaatteellisesti hyvin merkittävä tekoälyä koskeva tekijänoikeustuomio marraskuun 2025 alussa. Siinä tuomiossa yhdysvaltalaisen OpenAI-yhtiön todettiin loukanneen tekijänoikeuksia sen käytettyä luvattomasti tekijänoikeudella suojattuja laulujen sanoituksia, ja OpenAI määrättiin maksamaan korvauksia ja poistamaan luvatta käytetyt sanoitukset palvelimiltaan. Nyt kysyn ministeriltä: mitä voisimme tehdä paremmin, että tämä ei mene oikeussalien kautta, koska nämä oikeudenkäynnit ovat todella kalliita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.40 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän tehtävämme on varmistaa, että tekoäly ei korvaa luovaa työtä. Se ei voi korvata sitä taloudellista turvaa, joka kuuluu jokaiselle luovalle työntekijälle. Tekoäly ei synnytä omaperäisiä ideoita, ei kanna elämänkokemusta eikä kykene tunteiden käsittelyyn. Se ei ole luovaa itsessään.

Luovan työn ydin säilyy ihmisessä. Se on taito tulkita, nähdä uusia näkökulmia, koskettaa toista ihmistä. Siksi tarvitsemme selkeät pelisäännöt. Tarvitsemme avoimuutta ja teknisiä ratkaisuja, joilla luovien teosten käyttö voidaan tunnistaa. Tarvitsemme kokonaisvaltaisia ratkaisuja, jotta luovan työn arvo ei katoa teknologisen kehityksen vauhdissa.

Luova ala on myös osa kokonaisturvallisuutta. Luovan alan hyvinvointi kasvattaa kansamme kriisinsietokykyä ja tahtoa taistella oman kulttuurinsa puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.41 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuli kysymys mieleen. EU:n tekijänoikeusdirektiivin periaatteiden mukaan alustojen tulee hankkia lupa tekijöiltä heidän teostensa hyödyntämiseen ja maksaa tästä oikeudenmukainen korvaus. Kiinnostaakin nyt tässä yhteydessä, kun ministeri on paikalla, kysyä, miten Euroopassa tämä direktiivi on laitettu täytäntöön, ja poikkeavatko eri maissa käytännöt näitten osalta, koska se varmaan viitoittaa myöskin sitä Suomen tietä, minkälaisia asioita me tässä huomioimme, kun tätä lainsäädäntöä toivon mukaan tässä teemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.41 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tekoälystä kun puhumme, niin monesti puhutaan silloin myös tuotantotehokkuuden lisäämisestä ja sen kaltaisista asioista, mutta kun me puhutaan juuri kulttuurialasta ja luovasta alasta, silloin keskustelu on kyllä hyvä pitää siinä, että välttämättä sitä tuotantotehoa ei niinkään siihen tuotokseen mutta ehkä niihin tuotantotapoihin sitten pystytään kuitenkin saamaan avuksi. Luovat alat ja luovien alojen edustajatkaan eivät ymmärtääkseni vastusta tekoälyn käyttöä, mutta vaativat selkeitä pelisääntöjä ja sitä oikeudenmukaisuutta niihin korvauksiin. Kyllähän se on aivan kohtuutonta, jos joku tuottaa materiaalia ja sitten sillä henkilön tuottamalla materiaalilla pystytään tuottamaan lisäarvoa jossain toisaalla. Kyllä näihin on ne pelisäännöt löydyttävä, se oikeudenmukaisuus, tässä koko keskustelussa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.43 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekoälystä kun puhutaan, niin puhutaan kielimalleista, ja kun puhutaan kielimalleista, niin ei voi välttyä puhumasta Suomessa suomen kielestä ja ruotsin kielestä, kansalliskielistämme, ja toki myös saamesta. Edelleen palaan näihin mahdollisuuksiin. Voisiko ajatella ja näkisikö ministeri sellaista skenaariota, että pienelle maalle, pienelle kieliryhmälle, tekoäly saattaisi luoda suuremmat mahdollisuudet menestyä kansainvälisessä kilpailussa luomalla jonkinlaista kilpailuetua tai skaalattavuutta, jota nykyisessä tilanteessa ennen tekoälyä ei olisi voinut ajatella? Kysymykseni on jokseenkin kryptinen ja heikosti muotoiltu, koska se ajatus on ikään kuin hieman höttöinen tässä ilmassa, mutta heitän kuitenkin tällaisen ajatuksen, ja ehkä joku kollega siihen osaa tarttua tai ministeri osaa siihen vastata omalla ajatuksellaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

17.44 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiintoiseksi tekoälyn tekee se, että sitä voi käyttää myös tunnistamaan tekoälyllä tehtyä sisältöä ja tunnistamaan niitä teoksia, joita se on lainannut, elikkä meillä on jo työkalu tehdä sitä työtä tekijänoikeuksien saamisen puolesta. Nyt on tärkeää kuulla tässä ministeriltä, onko Suomen kanta samansuuntainen kuin tuo Euroopan parlamentin valitettavasti vain oma-aloitemietintö, joka ei ole velvoittavaa lainsäädäntöä, mutta jossa halutaan täyttä avoimuutta tekoälysuojeltujen materiaalien käytöstä niin, että kehittäjien tulisi listata ne yksitellen ja pitää kirjaa hakurobottien käytöstä, ja puutteellinen listaus tai kirjanpito voisi olla tekijänoikeusloukkaus ja sitä kautta, sakon kautta tai rangaistuksen kautta, saataisiin rahat niille, joille se kuuluu: tekijöille. Kiinnostaa myös, onko teillä jotain kotimaisia tapoja ajatella asian eteenpäinviemistä. Itse uskon vahvasti ihmisten rakastavan oikeaa kulttuuria ja luovuutta. Konsertti, uusi tyylilaji, fanitus — eihän sellaiseen joku avatar pysty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.45 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luvatta tuotettu tekoälysisältö kilpailee suoraan ihmisten tekemien teosten kanssa. Pahimmillaan se tarkoittaa, että tekoäly syrjäyttää markkinoilta ihmisten tekemiä teoksia ja tuottaa voittoa tekoäly-yhtiöille, joista monet ovat ylikansallisia teknologiajättejä. EU:n monivuotisen rahoituskehyksen kuulemisissa kulttuuriala ehdotti tämmöistä mallia, että kun näille teknologiajäteille määrätään tekijänoikeusrikkomuksista sakkoja, niin näitä sakkomaksuja voitaisiin tulevaisuudessa ohjata kulttuurin rahoitukseen. No, joka tapauksessa uusia rahoitusmekanismeja alalle tarvitaan. Taiteilijapalkkaa tai Ruotsissa käytössä olevaa allianssimallia pitäisi selvittää. Me vihreät tuetaan myös perustulon käyttöönottoa, se tukisi tässä työn murroksessa, jota tekoäly tuo alalle jos toiselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.46 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tahdon lopuksi kiittää teitä kaikkia tästä keskustelusta, jota olemme tänään käyneet. Tällaisen keskustelun käyminen on arvokasta. Se muistuttaa meitä siitä, ettei ihmisen luovuus ole korvattavissa koneilla. Ennen kaikkea se muistuttaa siitä, että juuri me, lainsäätäjät, ja kansalaiset yhdessä kannamme vastuun niistä asioista, joita haluamme suojella, vahvistaa ja siirtää seuraaville sukupolville. Me voimme valita, mitä pidämme arvokkaana. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.47 **Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie:** Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan tästä tärkeästä yhteisestä asiasta sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Haataiselle tämän keskustelualoitteen muodossa.

Luin muutama vuosi sitten Helsingin yliopiston tutkija Hannu Toivosen kirjan tekoälystä, ja sieltä opin, että tekoäly eli keinoäly on ensimmäistä kertaa tunnistettu ja sitä on lähdetty kehittämään 1950-luvulla. Eli emme ole ihan uuden asian äärellä, mutta tietenkin se tiedonvälitys ja teknologiset kyvykkyydet, mitä meillä on erilaisen laskentakapasiteetin ja kaiken muun kannalta, mahdollistavat nyt paljon nopeamman tekoälyn hyödyntämisen

kuin mitä se on tarkoittanut 20 tai 10 vuotta sitten, ja sen takia se muuttaa meidän maailmaa ja meidän tiedonvälitystä ja tiedonkäsittelytaitoa nopeammin kuin koskaan aikaisemmin, niin kuin tässä tosi moni teistä edustajista sanoi. Näin on.

Mitä tulee sitten lainsäädäntöön ja mitä me voimme tehdä yhtenä Euroopan unionin maana, niin kyllä tässä lainsäädäntöpuolessa olemme tosi vahvasti toisaalta EU:sta riippuvaisia ja toisaalta me haluamme, että EU tekee sitä sääntelyä, koska tiedetään, että kulttuuri- ja taidepuoli ei tunne maan rajoja, ja jos lähdetään siihen, että 20:llä eri tavalla aletaan EU-tasolla sääntelemään, niin se on sitten myöskin haitta meidän, Suomen, pienen kielialueen, kannalta mutta myöskin meidän luovan alojen toimijoille, joten me vahvasti nähdään se, että se EU-taso on se, mitä me tarvitsemme.

Asia, mikä myöskin on todellakin yhteinen, on se läpinäkyvyys, jota todella moni edustaja tässä nosti esiin, eli tarvitaan selkeitä ja toimivia pelisääntöjä. Tämä teosten luvaton käyttö ja käytön helppous erilaisissa tekoälymallien koulutuksissa tuo tällä hetkellä sellaista epäreiluutta ja sellaista toimintaa, joka ei ole hyväksyttyä. Kaikkien aineistojen ja erityisesti tekoälymallien koulutusaineistojen läpinäkyvyys on tärkeää. Se on tärkeää koko sille luovan alan arvoketjulle, ja on tärkeää, että tätä läpinäkyvyyttä pystyttäisiin lisäämään. Silloin sisällöt ovat myöskin monipuolisempia.

Minä ajattelen niin, että se läpinäkyvyys näissä tekoälyjen koulutusmateriaaleissa ja niissä aineistoissa on vähän samanlaista kuin viittausaineisto muutenkin aineistossa. Elikkä yhtä lailla meidän täytyy tulla vaatimaan tekoälyltä, että se kertoo, mistä se on sen aineiston saanut, samalla tavalla kuin muutenkin on lainauksessa kyse.

No, sitten näihin EU-tasoihin. Olen keskustellut näistä asioista useamman kerran komissaari Virkkusen kanssa, tänään viimeksi, kun komissaari oli Suomessa ja eduskunnassa käymässä. EU:n tekijänoikeussuositukset tulivat tosiaan tällä viikolla, ja tekijänoikeuslainsäädäntöä ollaan uudistamassa, toki komissaari Micallefin johdolla, jota olen myöskin tavannut tässä reilun vuoden aikana useamman kerran. Tekoälystrategia on valmistelussa, luovien alojen strategia on valmistelussa. Se on valmistelussa komissaari Virkkusen johdolla. Tulossa on myös peliteollisuusstrategia. Näissä kaikissa tullaan katsomaan sitten sitä lainsäädäntöpuolta ja sääntelyn tarpeita EU-tasolla. Isona tavoitteena näissä on suojata tekijöiden asemaa lisensoinnilla, jotta tekijät saavat ansaitsemansa korvauksen työstään. Teistä edustajista moni näihin viittasi, valiokunnan puheenjohtaja ja Kaarisalo, ja samaten Asell, Mikkonen, Lyly ja Viitala kysyivät, mitä tälle sääntelylle ollaan tekemässä.

Itse asiassa olisin hieman ajankohtaisemman tiedon äärellä, jos meillä olisi viime viikolla voinut olla EU:n kulttuuriministerikokous. Meillä piti olla viime viikolla Nikosiassa, Kyproksella kulttuuriministerikokous, mutta se tiistaina peruttiin brittien lähetystöön tulleen ohjusiskun vuoksi. Ministerikokous tosiaan kokonaan peruttiin ja siirrettiin myöhemmälle keväälle. Mutta olemme loppuvuodesta keskustelleet EU-tasolla siitä, miten mahdollisesti tulevaisuudessa pystyttäisiin sääntelemään luovien alojen toimijoiden oikeudesta omaan ääneen, kuvaan ja tämäntyyppisiin asioihin, jotka eivät ole yksinkertaisia asioita. Tässä erityisesti tarvitaan EU-puolen toimia.

Edustaja Kiuru kysyi myöskin näistä mahdollisuuksista. Tekoälyn käyttöhän voi myös lisätä luovuutta, jos semmoiset tietyt toistuvat, rutiininomaiset työtehtävät saadaan ohjattua tekoälylle ja ihmiselle jää enemmän aikaa ongelmanratkaisuun ja luovuuteen laajemmin. Tekoäly voi toisaalta myös tehostaa työvaiheita, ehkä madaltaa kynnystä kokeilla uusia ilmaisun muotoja ja tukea niitä luovia prosesseja. Toisaalta se voi myöskin helpottaa pienten toimijoiden tuotantoa ja ehkä tarjota pienille toimijoille joitain sellaisia välineitä

kansainvälistymiseen, mitä ei olisi muuten voinut tapahtua. Esimerkiksi Suomessa, pienellä kielialueella, ovat lisääntynyt tämmöiset erilaiset äpit, suomalaisten yritysten tekemät äpit, joilla voidaan esimerkiksi eri kieliä tuottaa meidän taide- ja kulttuuripuolen esityksessä.

Sanon tähän loppuun, että kun saamelaisoopperan maailman ensi-ilta oli tammikuussa Oulu2026:n puitteissa ja siellä oli useampaa saamen kieltä, niin jokaisen oli mahdollista äpillä nähdä esitys suomeksi, ruotsiksi, englanniksi tai eri saamen kielillä ja sen pystyi saamaan itse siihen eteen. Olisi ollut mahdotonta esimerkiksi oopperassa tai teatterissa tuottaa kuutta eri kieltä johonkin skriinille tai vastaavalle, eli meillä on erilaisia mahdollisuuksia. Ja kun tuossa kävin muutama viikko sitten katsomassa tuon Kaija Koo -elokuvan Kaunis, rietas, onnellinen, niin siinähän oli myös hyödynnetty tekoälyä Kaija Koon luvalla joissakin näissä laulukohtauksissa.

Ajattelen, että tämäntyyppiset sopivat, kun on sovittu yhdessä artistien kanssa, miten sitä käytetään, miten hyödynnetään, ja silloin sitten sitä myöskin osataan käyttää. Mutta tämä vain kertoo siitä, että pitää löytyä ne reilut pelisäännöt, pitää olla sitä lisensiointia, pitää olla sitä läpinäkyvyyttä, ja sitten niiden pelisääntöjen on tärkeä olla sieltä EU-tasolta yhteiset.

Arvoisa puhemies! Ihan loppuun vielä, kun kysyttiin tästä AVMS-direktiivistä. Itse asiassa täällä on juuri ministeri Ranne, jonka kanssa ollaan viety eteenpäin tätä tilausohjelmapalveluiden maksuvelvoitetta, ja siitä on tarkoitus antaa hallituksen esitys sitten syyskaudella, ja komissaari on kertonut, että muilta osin kaikkineen AVMS-direktiiviä ollaan myöskin EU-tasolla nyt uudistamassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

17.56 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksista, ja kiitos kaikille tähän keskusteluun osallistuneille.

Voi sanoa lyhyesti, että tekoäly on hyvä renki, mutta se on huono isäntä. Pitää muistaa, että tekoäly on tekninen keino hyödyntää olemassa olevien tai edesmenneiden taiteilijoiden, luovien alojen työntekijöiden, työn tuotoksia. Nyt on kysymys sitten siitä, mikä tässä aloitteessa oli keskeistä, että nämä luovien alojen työntekijät saavat siitä korvauksen. Meillä on tekijänoikeuslainsäädäntö olemassa, ja korvauksia maksetaan tällä hetkellä niin sanotussa normaalissa tilassa, eli jos lainaa jotain teosta, niin siitä korvaukset sitten menevät. Kun tuli uusi alusta, Spotify esimerkiksi, sekin on saatu tähän, sieltä menevät korvaukset musiikin tekijöille. Nyt tämän tekoälyn osalta tämä avoimuus, lisensointi ja sitten se, että se lasku lentää ja sen laskun myötä rahat sitten menevät tekijälle, se ketju pitää saada toimimaan. Ongelmana on se, että nämä suuret yritykset Euroopan ulkopuolelta eivät piittaakaan meidän laista. Tämä on se kysymys, jossa tarvitaan sitten isosti EU:ta, ja siinä toivon mukaan — ja uskonkin — hallituksen ministerit painavat päälle, että sinne saadaan sellaiset sopimukset, että tämä toteutuu niin kuin normaalisti pitää. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.